

ZIEKTEN & GEZONDHEID

Deze rubriek wordt verzorgd door de "Studiegroep voor ziekten, optimaal houden en kweken van terrariumdieren" van de belgische terrariumvereniging "Terra". Mocht U vragen hebben, die in het kader van deze rubriek passen, dan kunt U die rechtstreeks stellen aan de voorzitter van de Studiegroep: H. Claessen, A. Sterckstraat 18, B-2600 Berchem, België.

CHIRURGISCHE VERWIJDERING VAN TWEE ACHTERGEBLEVEN EIEREN BIJ EEN *ELAPHE GUTTATA GUTTATA*.

Door: J. Mennes, Klaverbloemstraat 8, 2060 Merksem, België,
C.A.P. van Riel, Dr. Struyckenstraat 87,
4812 BB Breda
en J. van den Bossche, Betanielei 66, 2130 Brassaat, België.

Inhoud: Inleiding - Probleemstelling - Narcosetechniek - Chirurgische ingreep - Postoperatief verloop - Literatuur.

INLEIDING

Het dier waar het om gaat is een albino (rode vorm) *Elaphe guttata guttata*, geboren in de zomer van 1980 uit nakweekdieren, die uit de Verenigde Staten geïmporteerd waren. Het gewicht van dit dier bedroeg op 8 februari 1981 36 g, op 22 februari 1981 42 g en op 16 april 1981 80 g. Op 24 maart 1982 werd het dier in een terrarium bij een

mannetje gezet en werden er meteen paringen waargenomen.

Op 1 mei 1982 werden zeventien eieren gelegd, waaruit op 6 en 7 juli 1982 twaalf jongen werden geboren. Halverwege de broedperiode stierf één ei af. Het bleek twee jongen te bevatten, waarvan de koppen aan elkaar vast zaten. De andere eieren die niet waren uitgekomen bleken onbevruucht te zijn. Het is ons opgevallen dat bij albino-exemplaren van *Elaphe guttata guttata* meestal minder eieren uitkomen dan bij de gewone vorm, waar meestal alle eieren uitkomen.

Van 17 tot en met 20 maart 1983 werden, na het veranderen van de lichtcyclus, opnieuw paringen waargenomen. Op 21 april werden 13 eieren gelegd in vochtig sphagnum.

PROBLEEMSTELLING

Na het leggen van de eieren bleven twee zwellingen, ter grootte van een ei, uitwendig zichtbaar: één op 2 cm en de tweede op 22 cm vanaf de anale opening. Naast het ontbreken van een geschikte legplaats voor de eieren vermeldt Frye (1981) als mogelijke oorzaken van ei-retentie het afsterven van het embryo, stoornissen in het metabolisme, abnormale afmetingen van het ei of het embryo. Niet gelegde eieren kunnen door ontbinding toxische reacties veroorzaken bij het moederdier, met de dood als gevolg. Mummificatie of verkalking van de ei-inhoud leidt anderzijds tot verstopping van de eileiders.

Gedurende een zevental dagen werd afgewacht of de eieren langs natuurlijke weg zouden worden uitgedreven. Uitwendige massages bleven zonder enig resultaat, zodat op 28 april werd ingegrepen.

NARCOSETECHNIEK

Inhalatie-anesthesie met diethylether werd verkozen boven hypothermie of injectie-anesthesie gezien de te verwachten duur van de ingreep, de moeilijk voorspelbare en temperatuur-afhankelijke reactie op injectie-anesthetica en de gemakkelijke controleerbaarheid en omkeerbaarheid.

Ademhalingsstilstand bij inductie werd vermeden door het dier bij kamertemperatuur aan te zetten tot intense spieractiviteit alvorens het in contact te brengen met het anestheticum.

De dosering van het anestheticum werd bepaald aan de hand van nauwlettende observatie van reflexen en ademhaling. Intubatie werd niet uitgevoerd om mogelijke schade aan de luchtwegen te vermijden en gezien de gemakkelijke controleerbaarheid van de vrije luchtweg onder de punt van de tong. Kunstmatige beademing bleek op geen enkel ogenblik noodzakelijk.

CHIRURGISCHE INGREEP

Na ontsmetting van de buik werden in de lengterichting twee openingen gemaakt ter hoogte van de zwellingen, niet langer dan nodig om een ei onbeschadigd naar buiten te kantelen. De incisies werden aangebracht net naast de middellijn van de buik om ribben te vermijden. Er traden geen noemenswaardige bloedingen op. De uteruswand, die als een dun transparant vlies te zien was, werd doorgestoken en met lussen gefixeerd om terugtrekking te voorkomen. Na eenvoudig uitkantelen van de eieren werd de uteruswand gesloten met afzonderlijke, zelfverterende hechtingen (catgut plain 4/0). Buikvlies en spierlaag werden in één laag gehecht met hetzelfde materiaal. De huid werd door de schubben gehecht met polyamide momofil 4/0 en bedekt met een doorzichtig plastikverband (Nobecutane-Astra-Nobelpharma).

POSTOPERATIEF VERLOOP

Na enkele minuten ontwaakte het dier uit de narcose en begon het actief rond te kruipen. Het werd overgeplaatst in een hygiënisch terrarium zonder drinkbakje.

De operatief verwijderde eieren waren iets groter dan de normaal gelegde eieren en bleken onbevruucht te zijn.

Van 2 tot 5 mei werd oraal doxycycline toegediend wegens een lichte, niet verdwijnende zwelling vóór de cloaca. Op 4 mei at het dier een muis.

Op 20 mei werden de hechtingen verwijderd, waarna een spleet van enkele millimeters ontstond tussen de helften van de buikschubben vlak voor de cloaca. Deze bleef echter droog en werd bedekt door een huidlaagje. Op 2 juni vervelde het dier en konden enkele opperhuidresten ter hoogte van deze wond probleemloos verwijderd worden.

De slang vertoonde goede eetlust en nam snel in gewicht toe. De littekens werden bij elke vervelling kleiner en zijn thans nog slechts moeilijk zichtbaar.

Op 1 maart 1984 paarde het dier opnieuw en vervelde op 30 maart 1984. Op 12 april werd I.M. oxytocine toegediend en op 13 april werden probleemloos zestien eieren gelegd, gevolgd door een nieuwe vervelling op 24 april en voedselopname op 25 april. Uit dit laatste legsel werden vanaf 15 juni veertien jongen geboren. Eén jong bleek dood in het ei te zitten.

LITERATUUR

Naast de geciteerde literatuur zijn nog enkele titels betreffende chirurgie bij reptielen aan de lijst toegevoegd.

Bonanth, K., 1979. Halothane inhalation in reptiles and its clinical control. *Int. Zoo Yearb.*,

Vol. 19: 112-125.

- Frye, F.L., 1981. Biomedical and surgical aspects of captive reptile husbandry. Veterinary Medicine Publ. Comp., Edwardsville, Kansas 66111.
- Loveridge, J.P., 1979. The immobilisation and anesthesia of crocodylians. Int. Zoo Yearb., Vol. 19: 103-112.
- Mulder, J.B. et al., 1979. Surgical removal of retained eggs from a Kingsnake (*Lampropeltis getulus*). J. Zoo An. Med., Vol. 10: 21-22.
- Vandeventer, Terry L. & Maryann Schmidt, 1977. Caesarean section on a Western Gaboon Viper (*Bitis gabonica rhinoceros*). Int. Zoo Yearb., Vol. 17: 140-142.
- Zwart, P., G.M. Dorrestein, F.C. Stades & B.H. Broer, 1979. Vasectomy in the garter snake (*Thamnophis sirtalis radix*). J. Zoo An. Med., Vol. 10: 17-21.